

PM

*Vård- och omsorgs-
nämndens ansvars-
utövande 2018*

Botkyrka kommun

*Tobias Björn
Ebba Lind
Cornelia Pethrus
Isabelle Panasco*

Mars 2019

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Insamling av grunddokumentation
- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Nämndens årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattande bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett strukturerat system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar nämndens samlade verksamhetsområde.

Nämnden redovisar ett budgetöverskott på 17,2 mnkr för 2018, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ramen har klarats.

Vi kan konstatera att mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras till på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning.

Internkontrollarbetet följer kommunens gemensamma struktur, men nämnden saknar utvecklade kontroller som är specifika för den egna verksamheten. Detta är en brist, som enligt uppgift är under åtgärdande 2019. Nämnden behöver åtgärda och beakta de brister som konstaterats i genomförd kontroll. Sammantaget konstaterar vi att vård- och omsorgsnämndens arbete intern kontroll till delvis är tillfredsställande.

Vår bedömning är ändå att nämnden i allt väsentligt vidtagit åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att redovisat resultat är förenligt med fastställda mål.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett budgetöverskott på 17,2 mnkr för 2018, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ramen har klarats. I delårsboksluten per april och augusti beräknades ett nollresultat och i uppföljning per oktober prognostiserades ett överskott på 13,1 mnkr. Budgetöverskottet för helåret inom förvaltningen visar varierande resultat och störst överskott är inom central förvaltning och personlig assistans medan hemtjänsten visar större underskott.

Av sammanträdesprotokollen framkommer även att prognosen för 2017- 2020 visar ett behov av nya platser inom vård- och omsorgsboenden. Idag köper vård- och omsorgsnämnden externa placeringar både inom äldreomsorgen främst på grund av brist på interna platser.

Vård- och omsorgsnämndens budgetram för 2018 har en ökning med 48,5 miljoner kronor jämfört med 2017.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Nettobudget	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2018	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
	1 109	+/- 0	+13,1	+17,2	1,6	0,4

Den procentuella budgetavvikelsen är 1,6 procent vid årets slut. Det sammantagna prognosfelet i T2 uppgick till 13,1 mnkr motsvarande 0,4 procent.

- Vid uppföljning T1 prognostiseras ett nollresultat för helåret. I prognosen framgår att äldreomsorgen inklusive Myndighet prognostiserar ett underskott på -11 miljoner kronor, funktionsnedsättningsområdet och centrala verksamheter prognostiserar ett överskott på 2,8 miljoner kronor respektive 8,2 miljoner kronor vilket balanserar underskottet inom äldreomsorgen.
- Vid uppföljning T2 prognostiseras ett överskott på 13,1 mnkr för helåret. Äldreomsorgen prognostiserar ett överskott på 1,1 mnkr, funktionsnedsättning redovisar ett överskott på 8,3 mnkr och myndighet ett överskott på 2,1 mnkr. Centrala verksamheter prognostiserar ett överskott på 1,8 mnkr. Dock finns det stora osäkerheter i prognosen som lämnas till delår 2. Det finns fortsatt byggprojekt som inte blir klara i tid och som kan medföra ökade kostnader, det saknas hyror för flera boenden och förvaltningen ser även en trend med minskade timmar inom personlig assistans.

Protokollförd uppföljning av ekonomin har skett i styrelsen nio gånger under året. Utöver redovisning av delårsrapporterna fick styrelsen i anmälningsärenden presenterat sju ekonomiska uppföljningar. Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling. Vi bedömer att ovanstående rapporteringsfrekvens är tillräcklig.

Av årsredovisningen 2018 framkommer att vård- och omsorgsnämnden redovisar ett överskott på netto 17,2 miljoner kronor. I delårsboksluten per april och augusti beräknades ett nollresultat och i uppföljningen per oktober prognostiserades ett överskott på 13,1 miljoner kronor. Inom förvaltningen finns varierande resultat och störst överskott finns inom central förvaltning och personlig assistans medan andra enheter visar underskott. Från protokollen framkommer det att prognosen per juni/juli visar på ett överskott på 2,0 miljoner kronor och per oktober visar ett överskott på 13,0 miljoner kronor för helåret. I den ekonomiska månadsuppföljningen per juni/juli framgår att ytterligare ett förbättrat resultat för helåret kan ske men att förvaltningen avvaktar tills att mer information ges i byggprojekten.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

Genomförd granskning visar att protokollförd uppföljning av verksamhetens utveckling och uppföljning av mål och åtaganden har genomförts tre gånger i samband med delårsrapporteringarna samt årsbokslut. Utöver den uppföljning som genomförts framgår av protokollen att förvaltningschefen eller annan representant från förvaltningen informerar om vad sker i verksamheten vid varje nämndssammanträde. Vidare sker löpande uppföljningar av äldreomsorgen under året.

Vård- och omsorgsnämnden redovisar i sin årsredovisning bidraget till mål och budget 2018 kommunövergripande målområden via nämndmål och indikatorer. Detta utifrån den sk trafikljusmodellen. Nämndens egen utvärdering visar att bidraget till måluppfyllelsen är god inom två områden och godtagbar inom fyra områden. Av nämndens 11 mål är fem stycken uppfyllda och två stycken på god väg.

Vid uppföljning i årsredovisning av mätbara mål och indikatorer anges 2018 års samt till viss del tidigare års utfall och målvärde. Vidare har nämnden inga mål kopplade till målområdet/processen "Möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna".

Det framkommer av vård- och omsorgsnämndens sammanträdesprotokoll att nämnden har tagit fram en aktivitetsplan för ett jämlikt Botkyrka som delredovisades i samband med delår två. Ett slutgiltigt beslut om planen kommer att tas i samband med årsredovisningen. Nämnden har även i delårsrapport 2 föreslagit om möjliga effektiviseringar som ska göras i ram inför 2019 i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag för året. Vidare har en utredning gällande en eventuell beställar- och utförarorganisation tillsammans med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden gjorts under året.

Vi kan konstatera att åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras till viss del på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. Vi menar dock att samtliga mål bör ha indikatorer samt målvärde.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål- och kvalitetsarbete

Som tidigare nämns i nämndens årsredovisning finns en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen i mål och budget 2018 och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

Enligt personalredovisningen framgår att både personalomsättningen och den totala sjukfrånvaron minskar. Vidare framgår att förvaltningen har förbättrat HME-resultatet (hållbart medarbetarengagemang) sedan föregående år från 79 till 81 av 100 möjliga.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i delavsnittet om det verksamhetsmässiga resultatet för 2018.

2.3.2. Intern kontroll

Det är nämnden, som enligt kommunallagen, har det formella ansvaret för den interna kontrollen. De förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

Nämnden antog i december 2017 en plan för intern kontroll för 2018. Planen har genomförts och återrapportering ska ske till nämnden under våren.

Nämnden har beaktat 7 av 14 obligatoriska kontrollmoment i den kommunövergripande planen för intern kontroll som fastställt av kommunstyrelsen. Nämnd- och förvaltnings-specifika kontroller ingår även i planen, utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys vilken vi dock inte fått ta del av. Dessa sju kontrollmoment avser ekonomi, HR, informationssäkerhet och upphandling. Värt att nämna är att den förvaltningsspecifika internkontrollpunkt som vård- och omsorgsnämnden inkluderat i sin internkontrollplan för 2018 avser informationssäkerhet och personuppgiftsförteckning. Av totalt 15 områden är tre grönmärkade, sex gulmärkade och sex områden är rödmärkade. Av kontrollmoment som inte bedöms som uppfyllda presenteras åtgärder. Rapportering av utförda kontroller

görs kontinuerligt till förvaltningschef samt i samband med årsredovisningen till nämnden.

Sammantaget kan vi konstatera är vård- och omsorgsnämndens arbete med intern kontroll till viss del är tillfredsställande. Vi har inte tagit del av någon risk- och väsentlighetsanalys.

2.3.3. Övriga frågor

Under denna rubrik diskuterades betydelsefulla händelser under 2018. Bland annat diskuterades den ökade brukarnöjdheten som framkom av brukarundersökningar som genomfördes under året. Andel brukare som är nöjda med omsorgen har ökat markant sedan föregående år och gäller både äldreomsorgen och personer med funktionsnedsättning. Under 2018 tog vård- och omsorgsnämnden fram en ny boendeplan i syfte att tillgodose behovet av en trygg och säker boendesituation för de som har särskilt behov eller bostad med särskild service. Vidare har nämnden påbörjat ett långsiktigt arbete utifrån medborgarens fokus och Botkyrka kommuns värdegrund och ska fortgå under 2019.

Ett införande gällande Rätt att bestämma själv inom vård och omsorg påbörjades under 2018. Som en del i förändringen har nämnden även infört förenklad handläggning vid behov av upp till sex timmars hemtjänstinsatser. Vidare har ett arbete med att bygga upp en kvalitetsorganisation påbörjats. Under hösten genomfördes även en granskning av nämndens kvalitetsledningssystem. Revisorerna gjorde i samband med det bedömningen att nämndens kvalitetsarbete får godkänt på samtliga punkter och att ett ändamålsenligt kvalitetsarbete bedrivs för brukarnas bästa.

2.4. Framtidsperspektiv

Av protokollgranskningen framkommer att det förts diskussioner kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- Demografiska förutsättningar
- Tillhandahållande av boendeplatser
- Mer komplexa behov att tillgodose
- Förenklade och nya arbetssätt
- Digitalisering

För ytterligare information kring framtidsperspektivet hänvisas till nämndens omvärldsanalys.